Journal of Intellect Education (IEJ), Volume 5, No.1
(January – February 2026) ISSN: 2822-0218 (Online)

The results of the development of creative art activities. to promote fine motor skills in pre-kindergarten children aged 2–3 years. Ban Mae Klong Yai Child Development Center, under the Moko Kro Subdistrict Administrative Organization, Umphang District, Tak Province

Ubon Phonjan[1], & Suntaree Dunma[2*]

1 *Faculty of Education, Northern College, Thailand*

2 *Faculty of Education, Northern College, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: ubonphonjan@northern.ac.th*

Abstract

This research aimed to compare fine motor skills of pre-kindergarten children aged 2–3 years at Ban Mae Klong Yai Child Development Center, under the Moko Kro Subdistrict Administrative Organization, Umphang District, Tak Province, before and after participating in creative art activities. The target group consisted of 20 pre-kindergarten children aged 2–3 years, selected through purposive sampling. The research instruments included a creative art activity plan using scrap materials, implemented over a period of 12 weeks, 5 days per week, 30 minutes per day, for a total of 60 sessions, and a fine motor skills assessment covering two aspects: fine muscle control ability and eye–hand coordination. Data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test statistics. The results showed that after participating in the creative art activities, the mixed-age pre-kindergarten children (aged 2–3 years) demonstrated significantly higher fine motor skills than before participating in the activities, at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Creative Art Activities, Fine Motor Skills, Pre-kindergarten Children

Received: 2026-01-17; **Revised:** 2026-02-19; **Accepted:** 2026-02-19

ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่กลองใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

อุบล ผลจันทน์[1] และสุนทรี ดุลมา[2*]

1 คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

2 คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

** Corresponding author. E-mail: ubonphonjan@northern.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่กลองใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 30 นาที รวม 60 ครั้ง และแบบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กด้านความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการวิจัย พบว่า หลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี พบว่า เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี มีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ , กล้ามเนื้อมัดเล็ก, เด็กเตรียมอนุบาล

บทนำ

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการด้านร่างกาย โดยเฉพาะความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็ก เนื่องจากกล้ามเนื้อมัดเล็กเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำกิจวัตรประจำวัน การเล่นและการเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะทักษะการเขียนซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป (Gesell, 1940) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของไทยจึงกำหนดให้การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นหนึ่งในสาระสำคัญของพัฒนาการด้านร่างกาย ที่สถานศึกษาต้องจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอายุ 3-6 ปีอย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยระดับนานาชาติที่ยืนยันความเชื่อมโยงระหว่างความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กกับความพร้อมทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทาง

วิชาการของเด็กปฐมวัย โดยพบว่าความสามารถด้านนี้เป็นตัวทำนายที่สำคัญของความพร้อมในการเข้าสู่ระบบโรงเรียนของเด็ก (Karimi et al., 2025) และยังพบว่าเด็กปฐมวัยจำนวนไม่น้อยยังคงมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กล่าช้ากว่าเกณฑ์ จึงจำเป็นต้องได้รับการประเมินและส่งเสริมอย่างเหมาะสมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น เพื่อป้องกันผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ในระยะยาว (Zhang et al., 2025)

ในบรรดาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้มือ นิ้วมือ และสายตาทำงานประสานสัมพันธ์กันผ่านกระบวนการหยิบ จับ ฉีก ตัด ปะ ปั้น และประดิษฐ์ชิ้นงานด้วยตนเอง ผลการศึกษาที่ผ่านมาสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวอย่างสอดคล้องกัน อาทิ การศึกษาของทองสุทธิ์ และปาลินทร์ (2566) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของดวงฤทัย คำพะรัก และคณะ (2562) ที่ใช้กิจกรรมการปั้นสร้างสรรค์ในการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการศึกษาของประภาศิริ สิงห์ครุ และคณะ (2563) ที่พบว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งผลดีทั้งต่อทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กและด้านภาษาของเด็กวัยอนุบาล เช่นเดียวกับพิสุดา วีระกิจ (2563) ที่ใช้ชุดฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในการพัฒนาความสามารถด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ 4 ปีได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กชั้นเตรียมอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่กลองใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก คณะผู้วิจัยพบว่าเด็กกลุ่มดังกล่าว ยังมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่เป็นไปตามเกณฑ์พัฒนาการที่ควรจะเป็น ทั้งในด้านความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ประกอบกับสถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีข้อจำกัดด้านสื่อการเรียนรู้และงบประมาณ ทำให้การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าการนำเศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นมาออกแบบเป็นกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์น่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสม ทั้งในแง่ของการประหยัดต้นทุน ความสอดคล้องกับบริบทของชุมชน และการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กไปพร้อมกัน จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่กลองใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ขึ้น เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ให้เป็นไปตามพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่กำหนดไว้ในหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่กลองใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

สมมติฐานการวิจัย

เด็กอนุบาลชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งช่วยพัฒนาเด็กได้หลายด้าน เช่น พัฒนากล้ามเนื้อมือให้พร้อมสำหรับการเขียนหนังสือ ส่งเสริมทักษะทางภาษา โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดและความรู้สึก ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระและช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน เรียนรู้การเข้าสังคม รู้จักการทำงานด้วยตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง สอดคล้องกับสรวง พร กุศลส่ง (2563) ที่กล่าวว่ากิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ประสบการณ์ อารมณ์ และความรู้สึก เพื่อสื่อสารและแสดงออกผ่านสื่อวัสดุให้ผู้อื่นเข้าใจจนเกิดเป็นผลงาน โดยเป็นกิจกรรมเสรีที่เด็กทุกคนสามารถทำได้เมื่อเกิดความพอใจและสนใจ ผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น การวาดภาพระบายสี พิมพ์ภาพ ปั้น ฉีก ตัดปะ และการประดิษฐ์ ซึ่งเด็กจะใช้ประสาทสัมผัสเรียนรู้การเคลื่อนไหวร่างกายในการควบคุมลำตัว แขน และนิ้วมือให้ประสานสัมพันธ์กับการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างผลงานทางศิลปะตามความต้องการของตนเอง ในด้านพัฒนาการทางศิลปะ Lowenfeld และ Brittain (1987) อธิบายว่าเด็กวัย 2-4 ปี อยู่ในระยะขีดเขี่ย (scribbling stage) ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กสนุกกับการเคลื่อนไหวมือและแขนอย่างอิสระผ่านสื่อศิลปะมากกว่าการมุ่งสร้างภาพแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเคลื่อนไหวซ้ำ ๆ ในลักษณะนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็กในเวลาต่อมา สอดคล้องกับเยาวพา เดชะคุปต์ (2560) ที่ระบุว่า กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับวัยและความสนใจของเด็กแต่ละคน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สรุปได้ว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เป็นพื้นฐานสำคัญในชีวิตประจำวันและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับการหยิบจับสิ่งต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยยังไม่พัฒนาเต็มที่ ต้องอาศัยการฝึกหัดและเตรียมความพร้อมอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในกลุ่มการวาดภาพระบายสี การตัด ฉีกปะ การขยำ การร้อย การปั้น และการประดิษฐ์เศษวัสดุล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อนิ้วมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา จนพร้อมสำหรับการฝึกลากเส้นและลีลามือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะการเขียนในระดับประถมศึกษาต่อไป ผลการศึกษาเชิงประจักษ์หลายเรื่องสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว อาทิ การะเกตุ (2563) ที่พบว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันทำให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายและใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ประสานสัมพันธ์กัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสังคม เช่นเดียวกับทิมงาม อุทัย

พยัคฆ์ และเล็กวิไล (2568) ที่พบว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่บูรณาการกับปริศนาคำทายสามารถส่งเสริมทั้งความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการใช้กล้ามเนื้อมือของเด็กปฐมวัยไปพร้อมกัน

โดยสรุป กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้หยิบ จับ สัมผัส และลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เน้นการใช้มือ นิ้วมือ และสายตาให้สัมพันธ์กัน โดยใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นสื่อหลักในการทำกิจกรรมตามลักษณะของวัสดุ เช่น การร้อย การบีบ การพับ การปั้นหรือขยำกระดาษ การฉีกปะ การตัด การวาด การระบายสีด้วยสีไม้หรือสีโปสเตอร์ การดีดสี การเป่าสี รวมถึงการใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ มาพิมพ์ภาพหรือประกอบเป็นผลงาน ตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กแต่ละคน เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก มือ ฝ่ามือ และนิ้วมือให้ทำงานประสานสัมพันธ์กับตาของเด็กปฐมวัย โดยจัดขึ้นตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นในช่วงกิจกรรมเสริม (หลังเวลาเลิกเรียน) ต่อจากกิจกรรมเกมการศึกษา ใช้เวลา 30 นาที มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่การเรียนรู้ หมายถึง ครูนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการใช้เพลงคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย และท่าทางกระตุ้นให้เด็กสนใจและสร้างความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กก่อนเข้าสู่กิจกรรม

2. ขั้นวางแผนการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนของการกำหนดแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ และครูแนะนำกิจกรรม สื่อวัสดุ/อุปกรณ์ พร้อมทั้งอธิบายวิธีทำ วิธีใช้สื่อวัสดุ/อุปกรณ์ ดำเนินกิจกรรมเด็กได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจว่าจะวางแผนการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์อย่างไร ในขั้นนี้ครูจะกระตุ้นให้เด็กคิดวางแผนโดยใช้คำถามปลายเปิดพูดกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น คิดหาคำตอบที่หลากหลาย คิดสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่และการลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยตนเอง เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพราะเด็กได้สร้างผลงานศิลปะประดิษฐ์ตามที่คิดวางแผนและออกแบบผลงานตามที่เด็กตั้งใจไว้เด็กจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่ม รู้จักการแบ่งปันสิ่งของ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งผลต่อการได้มาซึ่งผลงานที่สวยงาม ขั้นตอนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่เน้นบทบาทของครูในฐานะผู้ชี้แนะ (scaffolding) ที่ช่วยพาเด็กก้าวข้ามขีดความสามารถเดิมไปสู่ระดับพัฒนาการที่สูงขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์และคำถามกระตุ้นความคิด

3. ขั้นสรุปความรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่เด็กได้สะท้อนความคิดในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ คิดเรียบเรียงขั้นตอนในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยตนเองและการเปิดโอกาสให้เด็กได้นำเสนอผลงานของตนเอง ครูจดบันทึกคำพูดและเรื่องราวที่เด็กเล่าเกี่ยวกับผลงานกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ และนำผลงานไปจัดแสดง

แนวคิดการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือโดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่กำหนดให้ในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เช่น การระบายสี การตัด การฉีกปะ การขยำหรือการปั้น การสลัดสี การสานกระดาษ การเขียนโดยไม่ออกนอกเส้นที่กำหนดให้ความสามารถในการบังคับใช้กล้ามเนื้อมือ นิ้วมือและตากับมือให้สัมพันธ์กัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1970) ที่เสนอว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาผ่านการลงมือกระทำ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยตรง การ

เคลื่อนไหวและการใช้มือจึงมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสมองของเด็ก อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการบูรณาการประสาทความรู้สึกของ Ayres (2005) ที่อธิบายว่าการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือเป็นผลจากการที่สมองประมวล และบูรณาการข้อมูลจากประสาทสัมผัสหลายด้านพร้อมกัน ซึ่งพัฒนาขึ้นได้จากการฝึกฝนผ่านกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมอย่างสม่ำเสมอ

ความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็ก หมายถึง ความสามารถในการบังคับใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือและมือได้โดยขึ้นอยู่กับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ในแต่ละกิจกรรมที่กำหนดขึ้น เช่น การระบายสี การตัด การสาน การปั้น การขยำ ฯลฯ โดยไม่ออกนอกเส้นที่กำหนดให้

การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ หมายถึง การใช้นิ้วมือและมือในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ร่วมกันกับการมองเห็น

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งในมิติของพัฒนาการทางร่างกาย (Lowenfeld & Brittain, 1987; Ayres, 2005) พัฒนาการทางสติปัญญา (Piaget, 1970) และมิติทางสังคมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครูและเพื่อน (Vygotsky, 1978) ประกอบกับหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่ยืนยันว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สามารถส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยจึงได้บูรณาการแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการออกแบบกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่กลองใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก คณะผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

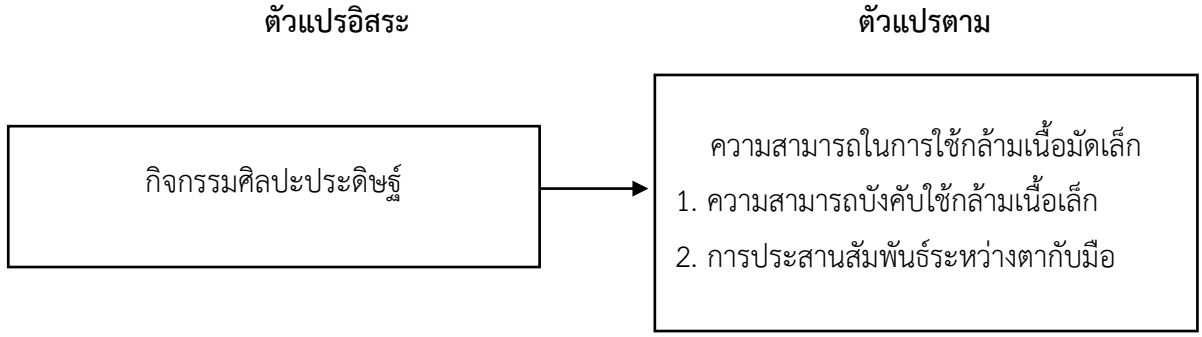

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การเนินการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวประเมินก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ดังนี้

กลุ่ม	ประเมินก่อนการจัดกิจกรรม	ทดลอง	ประเมินหลังการจัดกิจกรรม
กลุ่มเป้าหมาย	T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 แทน การประเมินก่อนการจัดกิจกรรม (pre-test)

X แทน การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

T_2 แทน การประเมินหลังการจัดกิจกรรม (post-test)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 2-3 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่กลองใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภอ อุ้มผาง จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 60 แผน โดยใช้เนื้อหาในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จำนวน12 หน่วยการเรียนรู้ (12 สัปดาห์) หน่วยที่ 1 กลางวัน กลางคืน หน่วยที่ 2 ของเล่นน่ารัก-ของใช้แสนสวย หน่วยที่ 3 ฉันรักฤดูหนาว หน่วยที่ 4 บุคคลที่ควรรู้จัก หน่วยที่ 5 วันพ่อ หน่วยที่ 6 เวลา หน่วยที่ 7 วันขึ้นปีใหม่ หน่วยที่ 8 ต้นไม้ที่รัก หน่วยที่ 9 อาหารแสนอร่อย หน่วยที่ 10 สัตว์บก หน่วยที่ 11 สัตว์น้ำ หน่วยที่ 12 โลกสวยด้วยมือเรา

ตัวแปรที่นำมาวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ของนักเรียนชั้นอนุบาล จากเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

1.1.2 เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ของ สัตยา สายเชื้อ (2561) สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2560) การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล 3 และสุนทรียภาพทางศิลปะระดับปฐมวัยของ สรวงพร กุศลส่ง (2562)

1.2 สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จำนวน 40 แผน

1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นจำนวน 40 แผน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยเป็นผู้ตรวจและปรับปรุงแก้ไข จำนวน 4 ท่าน คือ

1.3.1 ดร.ศิริมงคล ทนทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวังวารีวนราษฎร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1.3.2 นางณิลุบล ปฐพีเลิศสุวรรณ ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 1 (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) เทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

1.3.3 นางสิริลักษณ์ เวชกิจ ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาปฐมวัย โรงเรียนบ้านโคกสูงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย

1.3.4 รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราพร เกษสังข์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัดและประเมินผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลในระดับปฐมวัย

1.4 นำผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีความเหมาะสมมากที่สุด และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลแบบคละ อายุ 2-3 ปี

2. แบบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กชั้นเตรียมอนุบาล อายุ 2-3 ปี เป็นแบบรูบริกส์ วัดความสามารถด้านความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ที่ผ่านการหาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิงโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบไม่อิสระต่อกัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากผลเปรียบเทียบคะแนนผลการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี พบว่า เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี มีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบคะแนนผลการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก		N	$\bar{X}$.	S.D.	$\bar{D}$.	t	p-values
ด้านความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็ก	ก่อนจัดการกิจกรรม	20	5.35	2.62	19	26.63**	**.00**
	หลังจัดการกิจกรรม	20	10.95	1.88			
ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	ก่อนจัดการกิจกรรม	20	6.35	1.79	19	49.00**	**.00**
	หลังจัดการกิจกรรม	20	11.25	1.92			

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ในด้านความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ก่อนทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.35 คะแนน อยู่ในระดับค่อนข้างดี และ หลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.95 คะแนน อยู่ในระดับดี มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อน ทดลองและหลังทดลอง มีคะแนน 2.62 คะแนน และ 1.88 คะแนน ตามลำดับ และในความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.39 คะแนน อยู่ในระดับค่อนข้างดี และหลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.25 คะแนน และหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ในด้านความสามารถบังคับใช้กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า เด็กอนุบาลแบบคละอายุ อายุ 2-3 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ส่งผลการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำและปฏิบัติจริงกับสื่อวัสดุ-อุปกรณ์ โดยผ่านการใช้ประสาทสัมผัสจากการมอง การฟัง การดมกลิ่น สัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่เป็นวัยของการสำรวจ ค้นคว้า มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว การได้ลงมือกระทำ การจับต้องสัมผัส ทำให้เด็กเข้าใจ และรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ดิวอี้ (Dewey) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการกระทำ (Learning by doing) และสอดคล้องกับ เฮลเดอร์ (วรวรรณ เหมชะญาติ, 2563 อ้างอิงจาก Piaget ; &Inhlder) ที่กล่าวว่า เด็กเข้าใจสิ่งต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับวัตถุโดยการลงมือกระทำกับวัตถุโดยตรงเป็นสำคัญ และกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือกระทำกับสื่อวัสดุ-อุปกรณ์โดยตรง เช่น ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีการสนทนากับ เกี่ยวกับเศษวัสดุที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ รูปร่าง ลักษณะ สี ขนาด จำนวน และการนำไปใช้ในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ซึ่งทำให้เด็กได้สังเกต รู้จักการเปรียบเทียบประโยชน์ของเศษวัสดุที่ใช้ความเหมือน ความต่างของเศษวัสดุเมื่อนำมาประดิษฐ์เป็นชิ้นงานใหม่ ซึ่งในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เด็กได้พัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์จากการสังเกต เปรียบเทียบวัสดุต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจต์ ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้จากการกระทำกับสื่อวัสดุ-อุปกรณ์ด้วยตนเอง และใช้ทุกส่วนของร่างกายในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ พัฒนา ชัชพงศ์ (2560) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทางด้านสติปัญญา และสอดคล้องกับ เต็มสิริ เนาวรังสี (2560) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยง่ายและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก การเรียนในระดับปฐมวัยเป็นการเรียนเพื่อเสริมทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กในวัยอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี โดยเฉพาะความสามารถในการสังเกต เปรียบเทียบ รู้ค่าจำนวน ในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้สติปัญญา ซึ่งยังสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2561) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กต้องใช้มือในการทำกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การเขียนหนังสือ การจัดกระทำหยิบจับ ปั้นแต่งสิ่งต่างๆ และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2563) ซึ่งกล่าวถึง ความสำคัญของทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ไว้ดังนี้ มือของคนเราคือฐานของสมองผู้ที่ได้รับการบริหารมือมาตั้งแต่เด็กๆจะเป็นผู้ที่มีสมองดี มีความคิดฉับไว การฝึกฝนความคล่องแคล่วว่องไวของการใช้ด้านกล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความคิดอันฉับไวของเด็กและในทางตรงกันข้ามเด็กที่ไม่มีความสามารถเคลื่อนไหวนิ้วมือได้คล่องแคล่วมักจะคิดอะไรช้าไปด้วย ซึ่งทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ล้วนมีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารสมองและการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายที่สัมพันธ์กัน บนพื้นฐานของพัฒนาการ 4 ด้าน ที่สอดคล้องกับ 6 กิจกรรมหลัก ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยรอบด้านและเป็นองค์รวม

2. การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ทำให้เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี เกิดการเรียนรู้ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ของการวิจัย ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ดังที่ ดิวอี้ (พัฒนา ชัชพงศ์, 2560 อ้างอิงจาก Dewey. n.d.) กล่าวว่า เด็กเกิดการเรียนรู้โดยการกระทำการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจ ให้เด็กได้เรียนรู้ลงมือกระทำด้วยตนเองซ้ำแล้ว ซ้ำเล่าย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะได้ผลต้องอาศัยการได้ฝึกหรือทำซ้ำเสมอให้เด็กมีโอกาสฝึกปฏิบัติหรือฝึกหัดบ่อย ๆ จนทำได้อย่างคล่องแคล่ว และเกิดแรงจูงใจ มีความสนใจสามารถเข้าใจถึงเป้าหมายและคุณค่าของสิ่งที่ทำ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ซ้ำแล้วซ้ำอีกเนื่องจาก เด็กปฐมวัยมักจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ มักแสวงหาหนทางให้กับการกระทำของตนเอง และหาทางพัฒนาสิ่งที่เขาทำ (เยาวพา เดชะคุปต์, 2560 อ้างอิงจาก Landreth, 2021) จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ นั้นส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบคุณสมบัติของเศษวัสดุเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง สี ขนาด การประดิษฐ์ การวัด การมองเห็น การเปรียบเทียบ ซึ่งนับเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้เกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ของเด็กเป็นอย่างดีและกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ยังเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติกิจกรรมทุกวัน คือ เด็กได้ลงมือประดิษฐ์ชิ้นงานต่าง ๆ จาก เศษวัสดุที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละวัน และได้ใช้ความคิดในการที่จะนำเศษวัสดุต่าง ๆ มาตกแต่งประดิษฐ์ชิ้นงานของตนเองให้สวยงาม ซึ่งในช่วงแรก ๆ ที่ทำการทดลองเด็กบางคนยังไม่ค่อยเข้าใจถึงวิธีในการปฏิบัติงาน ยังไม่มีทักษะวิธีในการทำชิ้นงานของตนเองเพื่อให้ชิ้นงานของตนเองออกมาสวยงาม แต่พอเด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ประมาณ 3-4 วัน ส่งผลทำให้เด็กอนุบาลเกิดทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ รู้และเข้าใจถึงวิธีในการนำเศษวัสดุต่าง ๆ มาประดิษฐ์ตกแต่งเพื่อให้ออกมาเป็นชิ้นงานที่ดีและสวยงาม จึงเห็นได้ว่าการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมซ้ำๆอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีการพัฒนาทักษะในการทำงานของตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งการที่เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ส่งผลทำให้เด็กได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ในด้านการสังเกตเปรียบเทียบ ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการเรียงลำดับ และด้านการรู้ค่าจำนวน สอดคล้องกับพรมารินทร์ สุทธิจิตตะ (2564) กล่าวว่า กิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี คือ กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เพราะเป็นกิจกรรมที่เหมาะกับความสนใจ ความสามารถอีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการพัฒนาการของเด็กทั้งยังช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้การคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การคิดเชื่อมโยงพื้นฐาน การคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งสอดคล้องกับ ราศี ทองสวัสดิ์ (2560) ที่กล่าวว่า กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย มิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงาม แต่ต้องการช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ และการพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง การฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดีขึ้นเป็นการเตรียมความพร้อมการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบสำคัญที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

1. เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี มีความสนใจ มีความสนุกสนาน กระตือรือร้น และตื่นเต้นในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ได้เป็นอย่างดี และมีความสนใจซักถามถึงชิ้นงานที่จะทำในวันต่อไปว่าวันพรุ่งนี้เด็กๆ จะได้ทำประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุอะไรอีก กิจกรรมที่ทำในแต่ละวันเป็นกิจกรรมใหม่ไม่ซ้ำกัน จึงทำให้เด็กสนใจและมีความสนุกสนานกับการทำกิจกรรม และเมื่อสิ้นสุดการวิจัย เด็กๆยังคงมีความสนใจและถามทุกวันว่าไม่มีกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์อีกแล้วหรือ เมื่อไหร่จะทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์อีก เด็กๆอยากทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ทุกๆวัน

2. ในขณะเด็กทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ได้อย่างอิสระด้วยตนเองเด็กเกิดการเรียนรู้ เทคนิค และวิธีการสร้างผลงาน เพื่อให้ได้ผลงานออกมาสวยงามตามความต้องการ เช่น การทำ “ดวงอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง” เด็กจะต้องตัดกระดาษอย่างไรให้เป็นรูปหน้าดวงอาทิตย์ที่มีรูปหน้าตรงสวยงาม หรือในการทำกิจกรรมโมบายสายรุ้งเด็ก ๆ ต้องตัดกระดาษว่าวอย่างไรไปปะติดตกแต่งบนกระดาษรูปครึ่งวงกลม เพื่อให้กระดาษของตนเองออกมาสวยงามและเด็กจะตกแต่งโมบายสายรุ้งด้วยกระดาษว่าวคละสีอย่างไรให้สวยงาม เป็นต้น

3. จากการที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ส่งผลทำให้เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี มีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมากขึ้น มีการสนทนา โต้ตอบกันเองภายในโต๊ะเดียวกันและระหว่างโต๊ะ ซึ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากการพูดคุยกัน รู้จักการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4. ขณะที่เด็กกำลังนำเสนอผลงาน หรือการที่เด็กได้เล่าเรื่องจากชิ้นงานของตนเป็นการให้เด็กได้ทบทวนการทำงานของตนเอง พร้อมกับสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และเพื่อนๆ ได้ฟัง โดยครูได้แสดง การชื่นชม พยักหน้าตั้งใจฟัง และเพื่อนๆให้เสียงปรบมือทำให้เด็กรู้สึกว่าชิ้นงานที่ตนกำลังนำเสนอมีความสำคัญเป็นที่น่าสนใจสำหรับคนอื่น คำชมเชยเป็นสิ่งที่เด็กวัยนี้ต้องการมากที่สุด เพราะต้องการให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของตนเอง เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเกิดการตอบสนองที่ดี ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี มีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่สูงขึ้นเหมาะสมกับวัย การเรียนรู้ภายใต้บริบทสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อบรรยากาศแห่งการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ทั้ง 4 ข้อจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์กันรอบแก่นกลาง คือ กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ได้แก่ ***ความสนใจต่อเนื่อง*** เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เด็กอยากมีส่วนร่วมกับกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ***การเรียนรู้เทคนิคด้วยตนเอง*** เกิดขึ้นเมื่อความสนใจนั้นถูกแปลงเป็นการลงมือปฏิบัติจริง ***การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและทักษะสังคม*** เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการลงมือทำร่วมกับเพื่อน และ***การนำเสนอและสะท้อนคิด*** ปิดวงจรด้วยการให้เด็กได้ทบทวนผลงานและรับคำชม ซึ่งย้อนกลับไปเสริมแรงความสนใจในข้อ 1

ให้เด็กอยากทำกิจกรรมต่อไปอีก โดยทั้งสี่ข้อจึงไม่ได้แยกจากกัน แต่หนุนเสริมกันเป็นวงจรที่ทำให้กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ส่งผลต่อพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังแสดงในภาพที่ 2

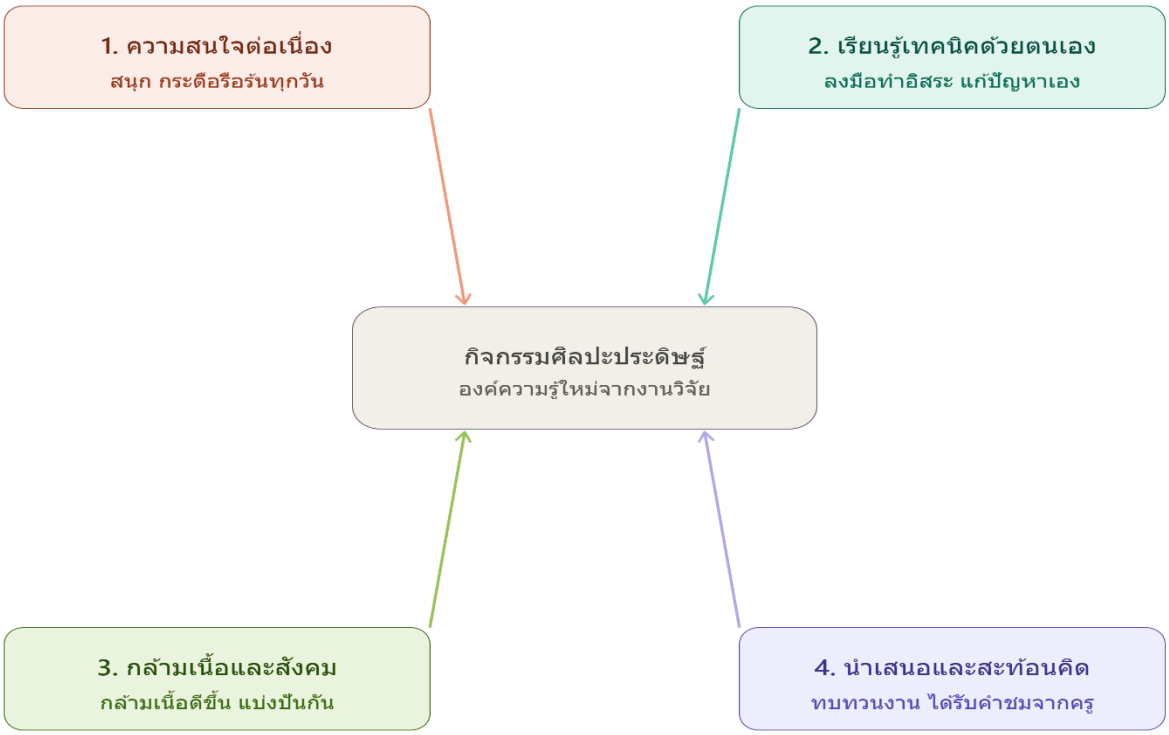

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ไปใช้

1. ครูควรมีบทบาทในการดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการ โดยการกระตุ้นเด็กโดยให้เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ได้ทดลองทำตามความคิดของตนเอง ครูให้แรงเสริมกล่าวคำชมเชยในผลงานของเด็ก ทำให้เด็กมีความมั่นใจและตั้งใจในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ได้อย่างมีความสุข

2. การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ สามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และในด้านอื่น ๆ ได้ด้วย เช่น ทักษะ ทางภาษา ทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม โดยจัดสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมให้มีการหยิบใช้สื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ได้อย่างสะดวกเพียงพอต่อความต้องการของเด็ก ไม่มีเสียงดังจากภายนอกเข้ามารบกวนเด็ก ไม่ให้มีสิ่งรบกวนสมาธิของเด็กในขณะทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

4. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ควรแนะนำให้เด็กๆทำความสะอาด เก็บ กวาดบริเวณพื้นที่กลุ่มของตนเอง และเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่เข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้ง

5. เมื่อเสร็จสิ้นการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ควรมีการสนทนาร่วมกัน สรุปถึงการทำกิจกรรมในแต่ละวันว่าเป็นอย่างไร ตลอดจนการสนทนาชิ้นงานของตน (ทีละคน) ในช่วงเวลาส่งงาน เพื่อฝึกให้เด็กได้ใช้ความคิดที่ได้จากประสบการณ์ในการทำงาน รวมถึงเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง จากการทำกิจกรรมประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุ

6. ผลงานที่เด็กทำอาจจัดวางไว้ในมุมต่าง ๆ ของห้องเรียน ติดบอร์ดแสดงผลงานของเด็ก หรือแขวนโชว์ตามหน้าต่าง ประตู และอาจมีการถ่ายภาพผลงานเด็กเพื่อจัดเก็บในแฟ้มสะสมงานหรือ นำแสดงติดบอร์ด เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการแสดงออกทางศิลปะประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุ ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ของเด็กเตรียมอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี แล้วจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย ที่มีความหลากหลายในกิจกรรมบนพื้นฐานของ 6 กิจกรรมหลัก

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปีที่ได้รับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ในสังกัดอื่นๆ เช่น สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สังกัดรัฐบาล องค์กรการกุศลต่างๆ และโรงเรียนที่สังกัดในหน่วยงานของเอกชน โรงเรียนที่สังกัดในเขตพื้นที่จังหวัดตาก เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุ ที่มีต่อความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถทางการคิด การให้ความร่วมมือ ความเชื่อมั่น พฤติกรรมการช่วยเหลือ และความพร้อมทางภาษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2561). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: เบรน-เบส.

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2563). *เรียน ๆ เล่น ๆ อนุบาลอมาตยกุล*. กรุงเทพฯ: ทีพีพริ้นท์.

ดวงฤทัย คำพะรัก, นนทชนนปภพ ปาลินทร์, ทองสุข วันแสน และศิริพร อยู่ประเสริฐ. (2562). *การพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการปั้นสร้างสรรค์.* วารสารวิชาการแสงอีสาน, 16(2), 484-498.

ทองสุทธิ์ เพ็ญศรี และปาลินทร์ นนทชนนปภพ. (2566). *พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.* วารสารพุทธศาสตร์ มจร.อุบลราชธานี, 5(1), 141-150.

ประภาศิริ สิงห์ครุ, พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ และอังคณา กุลนภาดล. (2563). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถการใช้ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กและภาษาของเด็กวัยอนุบาล.* วารสารบัณฑิตวิจัย, 11(2), 81-93.

พิสุดา วีระกิจ. (2563). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ 4 ปี.* วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3(7), 76-86.

เต็มสิริ เนาวรังสี. (2560). *เด็กปฐมวัยกับศิลปะเด็ก.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

พรมารินทร์ สุทธิจิตตะ. (2560). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1ที่เรียนการสร้างภาพโดยการใช้และไม่ใช้รูปเรขาคณิตเป็นสื่อ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

พัฒนา ชัชพงศ์. (2560). *ทฤษฎีและปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2560). *กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ราศี ทองสวัสดิ์. (2560). *การจัดตารางกิจกรรมประจำวันในเข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรวรรณ เหมชะญาติ. (2563). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน* : การศึกษาพหุกรณี. ม.ป.ท.

สรวงพร กุศลส่ง. (2562). *สุนทรียภาพทางศิลปะระดับปฐมวัย.* เพชรบูรณ์ : ดีดีการพิมพ์.

สัตยา สายเชื้อ. (2561). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560). *แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก.* กรุงเทพฯ : รุ่งศิลปะการพิมพ์.

เจนจิรา ทิมงาม, ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ และศุภวรรณ เล็กวิไล. (2568). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือประกอบปริศนาคำทายที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนเทพรัตน์ จังหวัดชัยนาท.* วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 23(1), 131-144.

ณัฐทิญาภรณ์ การะเกตุ. (2563). *การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.* Journal of Modern Learning Development, 5(2), 40-54.

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2560). *ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: โปรแกรมวิชาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สุวีริยาสาส์น.

Ayres, A. J. (2005). *Sensory integration and the child: Understanding hidden sensory challenges.* Western Psychological Services.

Gesell, A. (1940). *The first five years of life: A guide to the study of the preschool child.* Harper.

Karimi, A., Poznanski, B., Hart, K. C., & Nelson, E. L. (2025). Fine motor skills, executive function, and school readiness in preschoolers with externalizing behavior problems. *Behavioral Sciences, 15*(5), 708. https://doi.org/10.3390/bs15050708

Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). *Creative and mental growth* (8th ed.). Macmillan.

Piaget, J. (1970). *The science of education and the psychology of the child.* Viking Press.

Thorndike, E. L. (1932). *The fundamentals of learning.* Teachers College, Columbia University.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes.* Harvard University Press.

Zhang, B., Lin, Z., & Li, C. (2025). Fine motor skills assessment instruments for preschool children with typical development: A scoping review. *Frontiers in Psychology, 16*, Article 1620235. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1620235